

TB JOG

TB járulékok és SZOHA élő munka terhei

JOGPONTOK
KISKÖNYVTÁR

A kiadványt írta és szerkesztette:

Neiger, Kókai, Papp Ügyvédi Iroda

Lektor: Dr. Neiger M. Tibor egyetemi docens

A kiadvány a GINOP 5.3.3- 15-2015-00003

„Közép-dunántúli JOGpontok”

Jogszerű foglalkoztatás projekt keretében készült

Felelős kiadó:

Magyar Iparszövetség (OKISZ)

Dr. Vadász György elnök

Nyomda:

Kettőspont Kft. Tatabánya

**TÁRSADALOMBIZTOSÍTÁSI JÁRULÉKOK ÉS
SZOHA ÉLŐ MUNKA TERHEI**

Tartalomjegyzék

Mit jelent a társadalombiztosítás?	3
A társadalombiztosítási jogviszony főbb jellemzői	4
A társadalombiztosítás rendszere	6
Ki és milyen járulékokat fizet?	6
Az egészségügyi szolgáltatási járulék	13
Az egészségügyi szolgáltatási járulék és a TAJ szám kapcsolata	19
Munkáltató járulékkal terhelt, illetve kedvezményes járulékkal terhelt kifizetései	21
Társadalombiztosítási járulék vagy szociális hozzájárulási adó?	24
Társadalombiztosítási járulék és a személyi jövede lemadó kapcsolata	26

MIT JELENT A TÁRSADALOMBIZTOSÍTÁS?

Magyarországon a társadalombiztosítás keretszabályait a társadalombiztosítás ellátására és a magánnyugdíjra jogosultakról, valamint e szolgáltatások fedezetéről szóló 1997. évi LXXX. törvény (a továbbiakban Tbj. törvény) tartalmazza, azonban a részletszabályokat külön jogszabályokban találjuk. A törvény célját az 1§-ban találjuk, mely szerint a jogszabállyal a jogalkotó az egyéni felelősség és öngondoskodás követelményeinek és a társadalmi szolidaritás elveinek megfelelően kívánja szabályozni a társadalombiztosítás keretében létrejövő jogviszonyokat.

A társadalombiztosítás szabályrendszere rendkívül szerteágazó, azonban mindenekelőtt meg kell említenünk Magyarország Alaptörvényét, mely a XIX. cikkében a következők szerint fogalmaz: Magyarország arra törekszik, hogy minden állampolgárának szociális biztonságot nyújtson. Anyaság, betegség, rokkantság, fogyatékoság, özvegység, árvaság és önhibáján kívül bekövetkezett munkanélküliség esetén minden magyar állampolgár törvényben meghatározott támogatásra jogosult. Magyarország a szociális biztonságot az előbb említett rászorulóknak esetében a szociális intézmények és intézkedések rendszerével valósítja meg.

A társadalombiztosítás alatt tulajdonképpen a modern társadalom szervezett gondoskodását értjük a társadalom tagjainak – a társadalombiztosítási jogviszony alanyainak - szociális biztonságáról, amelynek keretében az állampolgárok meghatározott mértékű ellátásra jogosultak azokban az élethelyzetekben,

amikor saját magukról, illetve eltartott hozzátartozójukról átmenetileg vagy tartósan nem tudnak gondoskodni.

A társadalombiztosítás szabályrendszerét a fentiekben már hivatkozott jogszabályok, egyéb törvények és rendeletek, valamint nemzetközi egyezmények és európai uniós jogszabályok töltik meg tartalommal.

A TÁRSADALOMBIZTOSÍTÁSI JOGVISZONY FŐBB JELLEMZŐI

A társadalombiztosítási jogviszony az annak alapjául szolgáló jogviszonnyal (ami például munkaviszony vagy megbízási jogviszony) jön létre, és főszabály szerint ezen tevékenység vagy jogviszony megszűnésével szűnik meg.

A társadalombiztosítás alanyai a biztosítottak (esetünkben elsődlegesen Magyarország állampolgárai és az előbb hivatkozott Tbj. törvény külön rendelkezése alapján Magyarországon munkát végző más természetes személyek, valamint a Tbj törvény 5.§-ában meghatározottak - lásd az internetes közzététel /[www.jogpontok.hu/jogi kiadványok](http://www.jogpontok.hu/jogi_kiadvanyok) menüpont alatt/, a foglalkoztatók (például a munkáltatók) és a társadalombiztosítás szervei (például az Országos Egészségbiztosítási Pénztár és az Országos Nyugdíjbiztosítási Főigazgatóság, melyek egyébként 2017. január 1. napjával beolvadás útján, tehát jogutóddal megszűnnek). A jogviszony alanyainak pontos meghatározását a már hivatkozott Tbj. törvény 4.§-ának értelmező rendelkezései tartalmazzák. Foglalkoztató lehet akár jogi személy vagy természetes személy, egyéni

vagy társas vállalkozás, vagy egyéb szervezet, költségvetés alapján gazdálkodó szerv vagy bármely személyi egyesülés, ha biztosítottat foglalkoztat. Már most fontos tartjuk azonban kiemelni, hogy a társadalombiztosítási jog szempontjából nem minden munkáltató minősül egy az egyben foglalkoztatónak is. Ugyanis amennyiben a biztosított munkáltatója (például egy Kft.) felszámolás alá kerül, úgy a felszámoló már nem minősül a biztosított foglalkoztatójának, hiába gyakorolja - egyéb jogszabályi rendelkezések szerint – a biztosított szempontjából a munkáltatói jogköröket. A munkáltatói jogkör gyakorlója ugyanis nem válik munkáltatóvá, ezt mondja ki a Legfelsőbb Bíróság – mai nevén Kúria - Mfv. III. 10.192/2010. számú határozata (a határozat szövegét lásd az internetes közzététel /[www. jogponbtok.hu/](http://www.jogponbtok.hu/) jogi kiadványok mellékletében/

A társadalombiztosítási jogviszony további jellemzője, hogy kötelező jellegű, valamint alanyait adatszolgáltatási- és bejelentési kötelezettség, nyilvántartási kötelezettség, bevallási kötelezettség, továbbá járulék-megállapítási és járulék-levonási kötelezettség, valamint járulékfizetési kötelezettség terheli. Alapvető továbbá, hogy a társadalombiztosítás alanyai között „kockázatközösség” áll fenn, a biztosítottak jogai járulékfizetési kötelezettségük teljesítéséhez kötődnek; azaz a járulék-fizetés elmaradása értelemszerűen a biztosított jogviszony megszűnéséhez vezet.

A TÁRSADALOMBIZTOSÍTÁS RENDSZERE

A társadalombiztosítás rendszerében az Állam több ellátási formát nyújt, melyek az egészségbiztosítás és a nyugdíjbiztosítás keretében vehetők igénybe. Egészségbiztosítási ellátások közé tartoznak az egészségügyi szolgáltatások, a pénzbeli ellátások (így a csecsemőgondozási- és gyermekgondozási díj, és a táppénz), a baleseti ellátások (ilyen a baleseti táppénz, a baleseti járadék, és a baleseti egészségügyi szolgáltatás) valamint 2012. január 1-jétől a megváltozott munkaképességű személyek ellátásai (a rokkantsági és a rehabilitációs ellátás). A nyugdíjbiztosítási ellátások közé tartozik a társadalombiztosítási saját jogú nyugellátás (azaz az öregségi nyugdíj), valamint a hozzátartozói nyugellátás (ilyen az özvegyi nyugdíj, az árvaellátás, a szülői nyugdíj, és a baleseti hozzátartozói nyugellátások), valamint a rehabilitációs járadék. Korábban ezen utóbbi ellátási forma közé tartozott a rokkantsági nyugdíj, valamint a baleseti rokkantsági nyugdíj is, azonban 2012. január 1-jével a jogalkotó átalakította a társadalombiztosítási nyugdíjrendszert így az említett ellátási formák kikerültek a szabályozásból.

KI ÉS MILYEN JÁRULÉKOKAT FIZET?

Járulék-fizetési kötelezettségről akkor beszélünk, amennyiben az adózó biztosítási kötelezettséggel járó jogviszonyban áll és a járulékalapot képező jövedelemmel rendelkezik. A jogszabályok értelmében a társadalombiztosítás keretében egészségbiztosítási és munkaerő-piaci járulék, nyugdíjjárulék, táppénz-hozzá-

járulás, és egészségügyi szolgáltatási járulék fizetéséről beszélhetünk. Az egészségbiztosítási járuléknak 2 formája van: a természetbeni egészségbiztosítási járulék, és a pénzbeli egészségbiztosítási járulék.

A foglalkoztató (és a munkáltató is), valamint az egyéni vállalkozók és az őstermelő köteles az általa levont járulékot tárgyhat követő hónap 12. napjáig bevallani, és megfizetni akként, hogy ha a hónap 12. napja hétfvégre esik, úgy a határidő a következő munkanapon jár le. A járulékokat mindenkor a járulékalapot képező jövedelem kifizetésekor irányadó „járulékmértékek” szerint kell megfizetni. A járulékokat a biztosítási kötelezettséggel járó jogviszony megszűnését követően kifizetett járulékalapot képező jövedelem után is meg kell fizetni. A foglalkoztató a biztosítottat írásban köteles tájékoztatni a tárgyhavi jövedelem kifizetésével egyidejűleg a biztosított jövedelméből levont egészségbiztosítási- és munkaerő-piaci járulékról, a nyugdíjjárulékról, valamint az egyes járulékokból érvényesített családi járulékkedvezményről, illetve a részére túlvonás miatt visszafizetett (visszautalt) járulékokról is; amennyiben társas vállalkozásról beszélünk, úgy pedig a kiegészítő tevékenységet folytató társas vállalkozót az egészségügyi szolgáltatási járulékról. Amennyiben a foglalkoztató a biztosítottól több járulékot vont le az előírtnál, a többletként jelentkező járulékot legkésőbb a biztosított kérését követő 15 napon belül vissza kell fizetni.

Magát a foglalkoztatót is terheli adófizetési kötelezettség és fontos tudni, hogy az egyéni vállalkozók valamint a mezőgazdasági őstermelők saját maguk teljesítik az adófizetési kötelezettségüket.

Nem képezi a nyugdíjjárulék és az egészségbiztosítási- és munkaerő-piaci járulék alapját a foglalkoztató által megállapított és folyósított társadalombiztosítási ellátás, valamint a szociális ellátásnak nem a foglalkoztatót terhelő összege; a jövedelmet pótló kártérítés (azaz keresetpótló járadék); a szerzői jogi védelem, találmányi szabadalmi oltalom, védjegyoltalom, földrajzi árujelzők oltalma, mintaoltalom alatt álló mű, alkotás, valamint az újítás hasznosítására irányuló felhasználási, hasznosítási, használati szerződés alapján a vagyoni jog (védelem alatt álló jog, oltalmi jog) felhasználásának ellenértékeként kifizetett díj; és a késedelmes teljesítéshez kapcsolódó kamat.

Érdemes megemlíteni az egyéni vállalkozók társadalombiztosítási szempontból fennálló sajátos helyzetét. Az egyéni vállalkozó jogállása ugyanis kettős, hiszen egyéni vállalkozás esetén önfoglalkoztatásról van szó. Így az egyéni vállalkozó egyrészt magányszemélyként biztosított, vállalkozóként viszont kifizető, akinek a biztosított után (azaz önmaga után) például a szociális hozzájárulási adót meg kell fizetnie. Azt, hogy társadalombiztosítási szempontból ki minősül egyéni vállalkozónak, a Tbj törvény 5.§-a rögzíti (lásd az internetes közzététel [www.jogpontok.hu/jogi kiadványok](http://www.jogpontok.hu/jogi_kiadvanyok) mellékletében). Az egyéni vállalkozó esetében a társadalombiztosítási jogviszony az egyéni vállalkozói nyilvántartásba való bejegyzés napjától az egyéni vállalkozói nyilvántartásból való törléséig fennáll; ezt mondja ki a Kúria Mfv. III. 10.682/2015. számú határozata is (a határozat szövegét lásd az internetes közzététel /[www.jogpontok.hu/jogi kiadványok/](http://www.jogpontok.hu/jogi_kiadvanyok/)

Előfordulhat az a sajátos helyzet, hogy több jogviszony egyidejűleg áll fenn (például a kiegészítő tevékenységet folytató nyugdíjas vállalkozó több vállalkozásban is személyesen közreműködik), ezesetben a kiegészítő tevékenységet folytató vállalkozó után az egészségügyi szolgáltatási járulékot csak egy jogviszonyban kell megfizetni. Ugyancsak nem köteles „dupla” összegű egészségügyi szolgáltatási járulékot fizetni az egyéni vállalkozó, ha egyidejűleg társas vállalkozó is; a járulékot csak egyéni vállalkozóként kell megfizetnie. (Ettől függetlenül az egyéni vállalkozónak lehetősége van arra, hogy a tárgyév január 31-éig a társas vállalkozásnak tett nyilatkozata alapján választhatja, hogy az adóév egészében az egészségügyi szolgáltatási járulékot a társas vállalkozás fizeti meg utána.) Ha pedig a társas vállalkozó több vállalkozásban végez munkát, akkor a tárgyév január 31-éig kötelesek nyilatkozni a társas vállalkozások arról, hogy az adóév egészére vonatkozóan az egészségügyi szolgáltatási járulékot melyik társas vállalkozás fizeti meg utána.

A természetbeni egészségbiztosítási járulékot a biztosított bruttó jövedelméből vonják le a biztosított személyi jövedelemadóval együtt, azaz tulajdonképpen a biztosított (például munkavállaló) fizeti, de foglalkoztató (például munkaviszony esetén a munkáltató) vonja le és utalja el az adóhatóság részére. A jogszabály értelmében az egészségbiztosítási járulék mértéke 4 %. Érdekesség, hogy a foglalkoztatott egészségbiztosítási járulék fizetésére fennálló kötelezettsége akár a tanulmányi szerződés meglététől függetlenül is fennáll, ezt mondja ki a Veszprémi Törvényszék 3. Mf. 20.908/2013. számú határozata is

(a határozat szövegét lásd az internetes közzététel a /[www.jogpontok.hu/jogi kiadványok](http://www.jogpontok.hu/jogi_kiadvanyok) menüpont alatt/

Ugyancsak a biztosított fizeti a pénzbeli egészségbiztosítási járulékot, melyet a bruttó jövedelméből von le a foglalkoztató és utalja át az adóhatóság részére. A jogszabály értelmében a pénzbeli egészségbiztosítási járulék mértéke 3 %.

Az előbbiekhöz hasonlóan a biztosított fizeti a 1,5 % mértékű munkaerő-piaci járulékot is, és a foglalkoztató utalja át az adóhatóság felé.

A foglalkoztató köteles táppénz-hozzájárulást teljesíteni a biztosított betegsége miatti keresőképtelensége, valamint a kórházi (vagy klinikai) ápolása időtartamára folyósított táppénz időszakában, melynek mértéke a biztosított részére folyósított táppénz 1/3-a. A foglalkoztató ezt az összeget az adóhatóság felé köteles teljesíteni.

Nyugdíjjárulékot a biztosított, a kiegészítő tevékenységet folytató egyéni vállalkozó és társas vállalkozó, valamint tagi munkavégzés esetén a szociális szervezetek tag által teljesített munkavégzés utáni díjazásból kell fizetni, melynek mértéke 10 %. A gyermekgondozási díjban, gyermekgondozást segítő ellátásban, gyermekgondozási segélyben, gyermeknevelési támogatásban, ápolási díjban, munka-rehabilitációs díjban, rehabilitációs járadékban, valamint a 2012. január 1-jét követően hatósági határozattal megállapított rehabilitációs ellátásban részesülő személy is köteles a díj, segély, támogatás, járadék, ellátás összege után nyugdíjjárulékot fizetni. Fontos tudni, hogy az álláskereső tá-

mogatásban részesülő személy is köteles az ellátás után nyugdíjjárulékot fizetni.

A társadalombiztosítási szempontból saját jogú nyugdíjasnak minősülő személy, valamint a rá irányadó öregségi nyugdíjkorhatárt betöltött, özvegyi nyugdíjban részesülő személy

részére folyósított egyes ellátások, díjak után nem fizet nyugdíjjárulékot (ilyen a gyermekgondozást segítő ellátás, gyermekgondozási segély, az ápolási díj, valamint a munka-rehabilitációs díj). Azonban a rá irányadó öregségi nyugdíjkorhatárt betöltött, özvegyi nyugdíjban részesülő személy a nyugdíjfolyósító szervhez benyújtott nyilatkozatával vállalhatja a nyugdíjjárulék fizetését. Amennyiben a saját jogú nyugdíjast foglalkoztatják, úgy a járulékalapot képező jövedelme után természetbeni egészségbiztosítási járulékot és nyugdíjjárulékot köteles fizetni. Ha azonban saját jogú nyugdíjas részére a nyugdíj folyósítása szünetel, úgy a saját jogú nyugdíjas foglalkoztatott pénzbeli egészségbiztosítási járulékot is köteles fizetni.

Az egyházi szolgálati viszonyban álló egyházi személy után az egyházi jogi személy a minimálbér alapulvételével 10 %-os mértékű nyugdíjjárulékot, valamint 4 %-os mértékű természetbeni egészségbiztosítási járulékot fizet. A járulékot központilag, egy összegben az adózás rendjéről szóló 2003. évi XCII törvény (továbbiakban Art.) szabályai szerint kell az adóhatóságnak bevallani és részére megfizetni.

Külön jogszabály szerint a felszolgálási díj után a foglalkoztató - a foglalkoztatott helyett - 15%-os mértékű nyugdíjjárulék

megfizetésére köteles. A vendéglátó üzlet felszolgálója a fogyasztótól közvetlenül kapott borralaló után 15 % nyugdíjjárulékot fizethet. A felszolgálónak a borralaló után fizethető járulékot a személyi jövedelemadóról benyújtott bevallásában kell bevallania, és a bevallás benyújtására előírt határidőig megfizetnie, továbbá a bevallásában adatot szolgáltatnia a 15% nyugdíjjárulék alapjáról és összegéről is.

A kisadózóként bejelentkezett (azaz a KATA adónem alá tartozó) személyek is kötelesek járulékfizetésre; mégpedig az egészségbiztosítási- és munkaerő-piaci-, valamint nyugdíjjárulék kötelezettséget is kiváltó közteherfizetést a kisadózó vállalkozások tételes adójáról és a kisvállalati adóról szóló 2012. évi CXLVII. törvényben meghatározottak szerint.

Hangsúlyosan ki kell emelnünk azonban a magánszemélyt leginkább közvetlenül érintő járulék, azaz az egészségügyi szolgáltatási járulékfizetés szabályait.

AZ EGÉSZSÉGÜGYI SZOLGÁLTATÁSI JÁRULÉK

Az a személy ugyanis, akire Magyarországon a társadalombiztosítás szabályai kiterjednek, az havonta, meghatározott összegű egészségügyi szolgáltatási járulék fizetésre köteles, melyet a Nemzeti Adó-és Vámhivatal felé kell teljesítenie. Amennyiben ezen járulékfizetési kötelezettséget az adott személy nem teljesíti és más jogcímen (például rászorultság esetén) nem jogosult az egészségbiztosítás egészségügyi szolgáltatásaira, úgy a járulék teljesítésének elmaradása esetén az egészségügyi szolgáltatást sem veheti igénybe.

Az egészségügyi szolgáltatási járulékot a magánszemély maga köteles teljesíteni, amennyiben az egészségügyi szolgáltatásra való jogosultsága megszűnik. Ezt a járulékot az egészségügyi szolgáltatásra való jogosultság (például a munkaviszony) megszűnését követő naptól kell fizetni; és ugyanezen időponttól 15 naptári napon be is kell jelentkezni az adóhatósághoz a járulékfizetés céljából.

Társadalombiztosítási szempontból két esetet különböztethetünk meg. Az első esetben az biztosítási jogviszony, illetve az alapul szolgáló jogosultsági feltétel megszűnését követően még határozott ideig fennáll a belföldinek minősülő személy részére az egészségügyi szolgáltatás igénybevételére való jogosultság, a másik esetben azonban ilyen határozott idejű „rendelkezésre állásról” nem beszélhetünk.

Amennyiben ugyanis a belföldinek minősülő személy korábbi jogviszonya legalább 45 napig fennállt, vagy a 45 napnál rövidebb biztosítási jogviszonyt megelőzően 30 napon belül volt

45 napnál hosszabb időtartamú biztosítási kötelezettség alá eső jogviszonya, úgy a biztosítási jogviszony megszűnését követő 46. naptól áll be a járulékfizetési kötelezettsége, ugyanis addig úgynevezett „passzív jogon” jogosult az egészségügyi szolgáltatások igénybevételére.

Abban az esetben, ha a belföldinek minősülő személy biztosítási jogviszonya úgy szűnt meg, hogy azt megelőzően 45 napnál rövidebb volt a biztosított jogviszony időtartama, akkor a „passzív jogon” igénybe vehető egészségügyi szolgáltatásokra való jog meghosszabbodik azzal az időtartammal, amennyi ideig a jogosultsági feltétel fennállt, és a járulékfizetési kötelezettség a jogosultsági feltétel megszűnését követő naptól kezdődik. (Eszerint például, ha a biztosítási jogviszony csak 40 napig állt fenn, akkor a járulékfizetési kötelezettség a biztosítási jogviszony megszűnését követő 41. naptól kötelező.)

Abban az esetben pedig, amennyiben a biztosítási jogviszony szünetel, úgy a járulékfizetési kötelezettség a szünetelés első napjától beáll.

Az előbb említettekhez képest azonban nem vehető igényben „passzív jogon” az egészségügyi szolgáltatás a társadalombiztosítási szempontból nem belföldinek minősülő személyek részéről, számukra ugyanis nem áll fenn az a jog, hogy a biztosítási jogviszony megszűnését követő 45 napig igénybe vehetik az egészségügyi szolgáltatásokat.

A jogszabály további feltételként határozza meg, hogy a járulékfizetésre kötelezett személy a bejelentkezést megelőzően,

legalább egy évig és megszakítás nélkül, Magyarországon - a lakcímnnyilvántartás szerinti - bejelentett lakóhellyel rendelkezzen. Amennyiben tartózkodási engedéllyel rendelkező hontalan személyről beszélünk, úgy az ő vonatkozásában a jogszabály nem a lakcímnnyilvántartás szerint bejelentett lakóhelyet, hanem magyarországi bejelentett szálláshely meglétét írja elő. Amennyiben a belföldi személy az egyéves időtartam alatt legfeljebb 90 napig nem rendelkezik Magyarország területén bejelentett lakóhellyel, úgy is fennáll a járulékfizetési kötelezettség.

Ha a személy csak tartózkodási hellyel rendelkezik Magyarországon, úgy az egészségügyi szolgáltatási járulékfizetés helyett megállapodást köthet annak érdekében, hogy térítésmentesen biztosíthassa az egészségügyi szolgáltatásra való jogosultságát. A Tbj törvény 34. §-a szerint az a belföldi nagykorú természetes személy ugyanis, aki nem saját jogú nyugdíjas, és nem áll a Tbj törvény szerinti biztosítási kötelezettséggel járó jogviszonyban, vagy a biztosítási jogviszony a Tbj törvény 11§-ában foglaltak alapján nem terjed ki rá, továbbá akinek a biztosítása szünetel, az nyugellátásra jogosító szolgálati idő és nyugdíjalapot képező jövedelem szerzése céljából 34 %-os nyugdíjjárulék fizetésének vállalása mellett megállapodást köthet.

Az egészségügyi szolgáltatási járulék fizetésére köteles személynek a lakóhely szerint illetékes adóhatóság felé áll fenn bejelentkezési kötelezettsége, és ugyanezen adóhatóság felé köteles teljesíteni is a járulékot. A bejelentkezési kötelezettség az ügyfélszolgálaton személyesen beszerezhető adatlap, vagy az adóhatóság honlapjáról (www.nav.gov.hu) letölthető adatlap

útján teljesíthető. A bejelentkezési kötelezettség teljesítéséhez a magánszemély érvényes személyazonosító okmányaira, lakcímkártyájára, taj kártyájára és igazolványára van szükség (és amennyiben nem személyesen intézkedik a magánszemély, úgy meghatalmazásra is szükség van a bejelentkezéshez). A járulékfizetési kötelezettséget nem kizárólagosan a kötelezett, hanem ahelyett – de a kötelezett hozzájárulásával - más személy vagy szerv is teljesítheti. (Így például megfizetheti a járulékot a jövedelemmel nem rendelkező személy után bármely családtagja is.) Amennyiben azonban nem a kötelezett kívánja teljesíteni a járulékfizetési kötelezettséget, úgy ezt a tényt 15 napon belül be kell jelenteni az adóhatóság részére, mert kizárólag az adóhatóság jóváhagyásával válik érvényessé a fizetési kötelezettség átvállalása, azaz a befizetés. (Megjegyezzük, hogyha a járulékfizetést átvállaló személy vagy szerv mégsem teljesíti az esedékes járulékösszeget, akkor a járulékfizetésre egyébként kötelezett személy lesz továbbra is köteles megfizetni azt, az átvállalás tényétől, vagy az adóhatóság hozzájárulásától függetlenül.)

Fel kell hívnunk a figyelmet arra is, hogy amennyiben a személy vonatkozásában a biztosítotti jogviszony nem áll fenn, úgy az OEP köteles átadni a biztosítási jogviszonnyal nem rendelkező személyek adatait az adóhatóságnak annak érdekében, hogy a hatóság eljárást kezdeményezhessen és az elmaradt egészségügyi szolgáltatási járulékot behajthassa. Az adóhatóság természetesen figyelemmel van eljárása során az elévülési határidőre, azonban alkalmazza a mulasztás szankcióit is (például késedelmi pótlék).

Az egészségügyi szolgáltatási járulék összege évente változik, azt külön jogszabály állapítja meg és a jogalkotó több fórumon is közzéteszi. (Tájékoztatásul közöljük, hogy 2016. évben ez az összeg naponta 235.-Ft, havonta 7.050.-Ft volt, 2017. évre ez az összeg 7.110.-Ft-ra emelkedik.) A járulékot a bejelentkezés időpontjától kezdődően, havonta kellett megfizetni akként, hogy a fizetési határidő a tárgyhót követő hónap 12. napja.

Meg kell említenünk, hogy kivételes esetben a magánszemély mentesül a járulékfizetési kötelezettség alól. Amennyiben ugyanis a magánszemély járulékfizetési kötelezettsége fennáll, azonban szociális rászorultságát – kérelmére, és egyéb feltételek fennállása esetén – a járási hivatal által kiállított hatósági bizonyítvánnyal igazolja, úgy mentesül a járulék megfizetése alól. A szociális rászorultság megállapítására családban élő személy esetén abban az esetben kerülhet sor, ha a családban az egy főre jutó havi jövedelem összege nem haladja meg az öregségi nyugdíjminimum meghatározott %-át (2016. évben ez az arány a 120 % volt). Amennyiben a rászorultság megállapítása iránti kérelmet benyújtó egyedül élő, úgy pedig az igénylő havi jövedelme nem haladhatja meg az öregségi nyugdíjminimum meghatározott %-át (2016. évben ez az arány a 150 % volt), és családjának vagyona nincs.

A szociális rászorultságot igazoló hatósági bizonyítvány iránti kérelemben nyilatkozni kell az igénylő személy adatairól, családi körülményeiről, valamint amennyiben családban él az igénylő úgy a közeli hozzátartozók főbb személyi adatairól és táj számáról, továbbá a kérelmező, annak házastársa vagy élettársa és

gyermekük jövedelmi és vagyoni adatairól. A kiállított hatósági bizonyítvány a rászoruló személy nevét, lakcímét, taj számát, a rászorultság tényét és az igazolás érvényességi idejét tartalmazza. A hatósági bizonyítvány 1 évig érvényes, a szociális rászorultságot pedig a kérelem benyújtásának napjától igazolja.

Figyelemmel arra, hogy a magánszemélyt bejelentkezési kötelezettség terheli, így értelemszerűen – azonban nem minden esetben - a fizetési kötelezettségében bekövetkező változásról is bejelentési kötelezettsége áll fenn. Amennyiben a magánszemély biztosítási jogviszonyt létesít (például munkaviszonyt létesít vagy álláskereső támogatásban részesül), úgy az egészségügyi szolgáltatási járulék fizetési kötelezettségének megszűnését nem kell bejelentenie az adóhatósághoz. Amennyiben azonban a magánszemély az egészségügyi szolgáltatásra való jogosultság megszerzését megalapozó jogviszonyt létesít (például táppénzben részesül vagy már szociálisan rászorultnak minősül), úgy erről köteles tájékoztatni az adóhatóságot. A járulékfizetésre kötelezettnek nyomtatványon kell bejelentenie a jogviszony létrejöttét (azaz a változást) követő 15 napon belül, egyúttal köteles a jogviszonyt igazolni is.

Előfordulhat az a kivételes eset, hogy például egy bíróság előtti munkajogi jogvita eredményeként ugyan a magánszemély teljesíti az esedékes egészségügyi szolgáltatási járulékfizetési kötelezettségét, azonban utóbb – amennyiben a bíróság a magánszemély munkavállaló kereseti kérelmének helyt ad és visszahelyezi eredeti munkaviszonyába, úgy ezáltal a magánszemély munkavállalónak egy időszakra vonatkozóan megállapítják a

biztosítási kötelezettség fennállását. Tehát egy időszakra a magán-személy munkavállaló biztosított is volt és a járulékfizetési kötelezettségét is teljesítette. Erre az „utólag megállapított biztosítási jogviszony időszakra” - a magányszemély kérelmére - az adóhatóság visszafizeti a befizetett járulékot. A foglalkoztatónak ebben az esetben igazolnia kell a biztosítási jogviszony létét.

AZ EGÉSZSÉGÜGYI SZOLGÁLTATÁSI JÁRULÉK ÉS A TAJ SZÁM KAPCSOLATA

Fontos tudni arról, hogy a kötelező egészségbiztosítás ellátásairól szóló 1997. évi LXXXIII. törvény végrehajtásáról szóló 217/1997. (XII. 1.) Korm. rendelet (továbbiakban: Vhr.) alapján valamennyi közfinanszírozott egészségügyi szolgáltató köteles ellenőrizni, hogy az adott beteg szerepel-e az egészségbiztosító által vezetett nyilvántartásban. Az ellenőrzési kötelezettség alól kivétel a mentést, a betegszállítást, a védőnői szolgáltatást, az otthoni szakápolást, az iskola- és ifjúság-egészségügyi ellátást, a mozgó szakorvosi szolgálatot teljesítő szolgáltató, valamint az az eset, amikor a beteg közvetlen jelenlétét nem igénylő diagnosztikai és kórszövettani vizsgálat és boncolás történik.

A taj szám ellenőrzését elsődlegesen még az ellátás nyújtását megelőzően kell elvégezni, és csak ha a beteg állapota és az ellátás azonnali megkezdésének szükségessége indokolja, akkor végezhető el a taj szám ellenőrzése a szolgáltatás után.

Amennyiben megtörténik a jogviszony-ellenőrzés, úgy az ellenőrzést végző személy – legtöbbször az orvos – elsődlegesen zöld,

piros, kék vagy barna jelzéssel „találkozik”. Kék jelzést „kap” a beteg taj száma, ha a beteg külföldön rendelkezik biztosítási jogviszonnal. Zöld jelzést „kap” a beteg taj száma, ha az érvényes és a biztosított jogviszonya rendezett, azonban piros jelzést „kap”, ha érvényes a taj szám, de rendezetlen a jogviszony (ami adódhat akár abból is, hogy a munkáltató hibásan jelenti be a munkavállalót vagy a beteg nem fizette meg az egészségügyi szolgáltatási járulékot). Amennyiben barna jelzést „kap” a taj szám, úgy az érvénytelen, és az egészségügyi szolgáltatások csak térítés ellenében vehetőek igénybe. Előfordulhat az is, hogy sárga jelzést „kap” a taj szám. Ebben az esetben a beteg az egészségbiztosítóval kötött megállapodás alapján jogosult az egészségügyi szolgáltatásra (jellemzően azonban csak azok részére).

Amennyiben a beteg érvényes taj számmal rendelkezik, úgy (rendezetlen jogviszony, azaz piros jelzés esetén is) jogosult a szükséges egészségügyi ellátásra, tehát a szolgáltató nem tagadhatja meg a közfinanszírozott ellátás nyújtását és nem téríttetheti meg az ellátás árát a beteggel.

Ha a taj szám ellenőrzése során az ellenőrzést végző orvos azt észleli, hogy a beteg jogviszonya rendezetlen, vagy nem áll fenn, úgy erről a betegnek az orvos egy, az OEP honlapjáról letölthető értesítést köteles átadni.

Amennyiben a magányszemély teljesíti az egészségügyi szolgáltatási járulékot, úgy jogosult az egészségbiztosítás egészségügyi szolgáltatásai teljes körére, hiszen érvényes taj számmal rendelkezik.

MUNKÁLTATÓ JÁRULÉKKAL TERHELTT, ILLETVE KEDVEZMÉNYES JÁRULÉKKAL TERHELTT KIFIZETÉSEI

Ahhoz, hogy röviden összefoglaljuk a munkáltatók járulékterheit, a minimálbér és a garantált bérminimumról is érdemes beszélni. A minimálbér a kormányrendeletben meghatározott legkisebb munkabér összege, amelyet a munkáltató köteles fizetni szakképzettséggel nem rendelkező alkalmazottja (munkavállalója) részére. A garantált bérminimumot azonban a legalább középfokú iskolai vagy középfokú szakképzettséget igénylő munkakörben dolgozó munkavállaló részére fizeti a munkáltató. Minden évben külön jogszabály rendelkezik az adott tárgyévre irányadó minimálbér és garantált bérminimum összegéről. (Tájékoztatásul közöljük, hogy a 2017. évre irányadó összegeket a 430/2016. (XII.15.) Kormányrendelet tartalmazza, mely szerint a teljes munkaidőben foglalkoztatott munkavállalók esetében a minimálbér összege havibér esetén 127.500.-Ft, hetibér esetén 29.310.-Ft, napibér esetén 5.870.-Ft, órabér esetén 733.-Ft; azonban a garantált bérminimum összege havibér esetén 161.000.-Ft, hetibér esetén 37.020.-Ft, napibér esetén 7.410.-Ft, órabér esetén pedig 926.-Ft.) Az adott évben hozott kormányrendeletben meghatározott „új minimumokat” elsőként a következő év január hónapjára járó munkabérekre kell alkalmazni (azaz a 430/2016. (XII.15.) kormányrendeletben meghatározott szabályokat a 2017. január hónapra járó munkabérekre kell alkalmazni).

Amennyiben a munkavállalót teljes munkaidőben foglalkoztatják és semmilyen adókedvezményt nem vesz igénybe, úgy a bruttó

munkabére alapján a munkáltató köteles megállapítani (bevallani) és egyúttal levonni (a NAV vonatkozó beszedési számlájára átutalni) a személyi jövedelemadó-előleget (15 %), a nyugdíjjárulékot (10 %), a természetbeni egészségbiztosítási járulékot (4 %), a pénzbeli egészségbiztosítási járulékot (3 %), a munkaerő-piaci járulékot (1,5 %), szakképzési hozzájárulási adót (1,5 %), szociális hozzájárulási adót (27 %).

Egyes esetekben a külön jogszabályok a járulékfizetéshez kapcsolódó kedvezmények igénybevételére adnak lehetőséget a munkavállalók számára. Ilyen a biztosított által igénybe vehető családi járulékkedvezmény. (Meg kell jegyeznünk, hogy a családi adókedvezmény és a családi járulékkedvezmény nem ugyanaz.) A családi járulékkedvezmény havi összege a személyi jövedelemadóról szóló 1995. évi CXVII. törvény (továbbiakban Szja tv.) szerinti családi kedvezmény adóelőleg-nyilatkozat szerinti havi összege és a tárgyhavi személyi jövedelemadó adóelőleg-alap különbözetének - ha az pozitív - 15 %, de legfeljebb a biztosítottat a tárgyhónapban terhelő természetbeni egészségbiztosítási járulék és pénzbeli egészségbiztosítási járulék, és nyugdíjjárulék összege. (Azaz a járulékkedvezmény ezen formája tehát az egészségbiztosítási járulék és a nyugdíjjárulék terhére is igénybe vehető.)

A Tbj 24/A.§-ában foglaltak szerint családi járulékkedvezményre jogosult az Szja tv. szerinti családi kedvezményre jogosult biztosított és – amennyiben a családi kedvezményt megosztással érvényesítik – a biztosított házastársa vagy élettársa. A családi járulékkedvezmény csökkenti a biztosított által fizetendő

természetbeni és pénzbeli egészségbiztosítási járulék és nyugdíj-jarulék együttes összegét. A családi járulékkedvezmény havi összegét a tárgyhavi családi kedvezmény - adóelőleg-nyilatkozat szerinti - összegét és a tárgyhavi adóelőleg-alap különbözetét alapul véve kell kiszámítani. Annak érdekében, hogy a családi járulékkedvezmény összegét bárki kiszámíthassa, az adóhatóság létrehozott egy kalkulátort, melyet a www.nav.gov.hu oldalon, a főlapon belül a szolgáltatások menüpontban, a kalkulátorok almenüben jogszerű családi járulékkedvezmény címszó alatt található.

Érdekesség, hogy a szociális szövetkezet amennyiben a tagja végez munkát, úgy e tagja után az egészségügyi szolgáltatási járulékot köteles fizetni, valamint a tagja által a tevékenysége ellenértékéeként kapott pénzbeli juttatás után nyugdíjjarulékot köteles teljesíteni. Azonban a szövetkezet nem köteles egészségügyi szolgáltatási járulékot fizetni azon időtartam alatt, amikor a tagi jogviszony szünetel. A szociális szövetkezet számára további lényeges kedvezmény az, hogy az úgynevezett „tagi munkavégzési jogviszonyban” lévő tagja után ezen jogviszony létrejöttét követő 1. évben nem kell egészségügyi szolgáltatási járulékot fizetni, majd pedig a 2. évben az egészségügyi szolgáltatási járulék 25 százalékát, a 3. évben 50 százalékát, a 4. évben pedig 75 százalékát kell teljesíteni. (Így tehát a szövetkezet tagi munkavégzése alapján csak ezen jogviszony létrejöttét követő 5. évtől kezdve köteles az egészségügyi szolgáltatási járulék teljes összegben történő megfizetésére.) Ezt a kedvezményt csak egy szociális szövetkezet veheti igénybe egyidejűleg ugyanazon személy után, és csak egy alkalommal veheti igénybe.

TÁRSADALOMBIZTOSÍTÁSI JÁRULÉK VAGY SZOCIÁLIS HOZZÁJÁRULÁSI ADÓ?

A társadalombiztosítási járulék 2012. január 1-jéig a foglalkoztató által fizetendő egyik járulékkötelezettség volt, mely magában foglalta a nyugdíjbiztosítási járulékot, valamint az egészségbiztosítási- és munkaerőpiaci járulékot. 2012. január 1-jétől azonban a 2011. évi CLXV. törvény (továbbiakban SzocHo törvény) rendelkezései értelmében a társadalombiztosítási járulék megszűnt, helyette a foglalkoztató, az egyéni vállalkozó, és a mezőgazdasági őstermelő a külön törvényben meghatározottak szerint szociális hozzájárulási adó fizetésére köteles.

2012. január 1-jétől a foglalkoztató kordedvezmény-biztosítási járulék fizetésére volt köteles, míg a biztosított nyugdíjjárulék és egészségbiztosítási- és munkaerőpiaci járulék fizetésére köteles.

2015. január 1-jétől megszűnt a foglalkoztató kordedvezmény-biztosítási járulék-fizetési kötelezettsége, azonban a biztosított nyugdíjjárulék és egészségbiztosítási- és munkaerőpiaci járulék fizetési kötelezettsége változtatás nélkül fennmaradt.

Amikor tehát ma szociális hozzájárulási adóról beszélünk, úgy ez az adó a korábbi társadalombiztosítási járulékot takarja. Egyaránt ismert az adónem SZOCHO-ként vagy SZOHA-ként történő rövidítése, tehát ne tévessze meg az olvasót a különböző rövidítés, ugyanis ugyanazt az adófizetési kötelezettséget takarja.

Ezzel a fizetési kötelezettséggel az állampolgár jellemzően abban az esetben találkozik, amennyiben természetes személyeket foglalkoztat (például munkaviszony vagy megbízási jogviszony alapján), egyéni vállalkozóként, vagy mezőgazdasági őstermelőként „dolgozik”. A fizetési kötelezettség mértéke a bruttó bér 27 %-a.

Mint azt korábban említettük, az egyéni vállalkozó kettős jogállású; egyben magánszemély és „kvázi” kifizető is. Ha az egyéni vállalkozó köteles a vállalkozói jövedelem szerinti adózást alkalmazza, akkor a SZOHA alapja a vállalkozói kivét, amennyiben azonban az egyéni vállalkozó az átalányadózást alkalmazza, úgy a SZOHA alapja az átalányban megállapított jövedelem. Azonban a jogszabályok meghatároznak egy minimum értéket is, így az adó alapja legalább a minimálbér 112,5 %-a, melyet adóalapként mindenképpen alkalmazni kell (például tehát ha az egyéni vállalkozó jövedelem összege nem éri el a minimálbér 112,5 százalékát, ekkor is a SZOHÁ-t legalább az érvényes minimálbér 112,5 %-a után kell megfizetni. Amennyiben az egyéni vállalkozó több ellátásban részesül egyidejűleg, a fizetendő adókötelezettsége eltérően alapul, melyet részletez a NAV 2016/7. számú Adózási Kérdése (illetve az ezen a számon adott válasz) - lásd az internetes közzététel mellékletében.

TÁRSADALOMBIZTOSÍTÁSI JÁRULÉK ÉS A SZEMÉLYI JÖVEDELEMADÓ KAPCSOLATA

Mind a társadalombiztosítási járulék, mind a személyi jövedelemadó olyan adófizetési kötelezettség, mely a biztosított jövedelmét terheli.

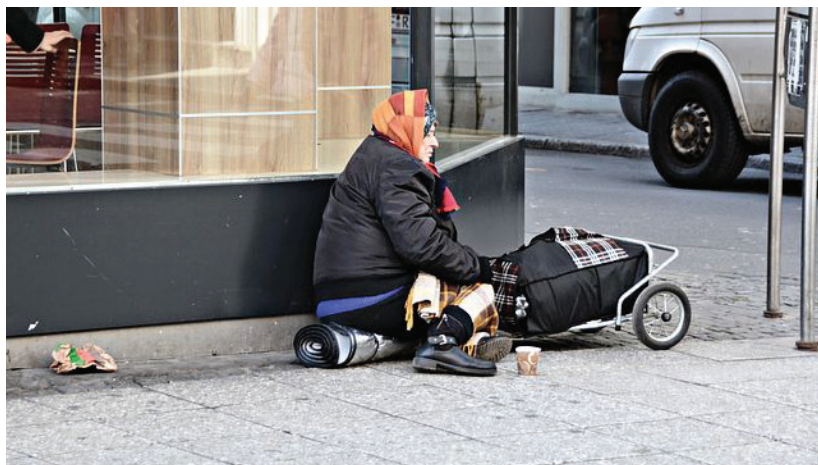
A korábbiakban már többször említettük, hogy társadalombiztosítási járulékok fizetésére köteles a biztosított – magánszemély - akként, hogy azt a foglalkoztató vonja le a tárgyhónapban kifizetett járulékalapot képező jövedelem alapján. Azonban a foglalkoztató nemcsak ezen járulékok levonására (és bevallására) köteles, hanem a személyi jövedelemadó-előleg levonására is. (Személyi jövedelemadó-előleg fizetési kötelezettsége az egyéni vállalkozónak és a mezőgazdasági őstermelőnek is fennállhat.)

A Tbj törvény meghatározza azt is, milyen jövedelem minősül járulékalapot képező jövedelemnek. Így a törvény értelmében az Szja tv. szerinti összevont adóalapba tartozó önálló és nem önálló tevékenységből származó bevételből az adóelőleg-alap számításnál figyelembe vett jövedelem társadalombiztosítási járulékalapot képező jövedelemnek számít.

A korábban már hivatkozott családi kedvezmény szempontjából is kapcsolódik egymáshoz a társadalombiztosítási járulék és a személyi jövedelemadó. A családi kedvezmény ugyanis az adóelőleg megállapítását megelőzően csökkenti a magánszemély összevont adóalapját (ami a nem önálló tevékenységből származó jövedelemből, az önálló tevékenységből származó

jövedelemből, és az Szja tv. szerinti egyéb jövedelmekből áll; egyéni vállalkozó és mezőgazdasági kistermelő bevétele esetén pedig ennek az átalányban megállapított jövedelem számít).

A fentiekből látható, hogy a szolidaritás elvét is figyelembe véve, az Alaptörvény már idézett előírásainak megfelelően a jogalkotó gondoskodott arról, hogy a társadalombiztosítási ellátásoknak nevezett ellátási formák lehetőleg önellátóak legyenek, annak fedezetéről mind a munkavállalók, mind pedig a munkáltatók közösen gondoskodjanak, abban együttesen vegyenek részt. Ezeket a hozzájárulásokat adók módjára, és az adóhatóság (Nemzeti Adó- és Vámhivatal) részére kell befizetni, szükség esetén ezek beszedése hatósági kényszer útján, alkalmazásával is kikényszeríthető. Természetesen abban az esetben, ha a társadalmi szolidaritás nem képes az ellátások teljes, szükséges összegét biztosítani, felmerül az állam felelőssége, közreműködésének szükségessége.

SZÉCHENYI

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE